Biuletyn Europejski nr 6 (77)/2020*

Spis treści

Informacje **2**

Nowe akty prawne Unii Europejskiej **3**

Orzeczenia Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej **4**

Cła 4

Cudzoziemcy 5

Energia 6

Obywatelstwo Unii Europejskiej 6

Ochrona środowiska 8

Podatki 9

Swoboda przedsiębiorczości 14

Transport 18

Zamówienia publiczne 19

Zdrowie publiczne 22

Orzeczenia Europejskiego Trybunału Praw Człowieka **22**

Nowe pytania prejudycjalne sądów administracyjnych **26**

* Biuletyn opracowywany przez Wydział V Prawa Europejskiego w Biurze Orzecznictwa NSA stanowi informację o wybranych aktach prawnych Unii Europejskiej i orzeczeniach Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej oraz aktach prawnych Rady Europy i orzeczeniach Europejskiego Trybunału Praw Człowieka, mogących mieć znaczenie dla orzecznictwa sądów administracyjnych; jest dostępny w bazie CBOIS oraz na stronie http://www.nsa.gov.pl/biuletyn-europejski.php.

Informacje

- 5 czerwca przypada Światowy Dzień Środowiska (*World Environment Day*), wprowadzony rezolucją (*vide*: Rezolucja A/RES/2994(XXVII)) przez Zgromadzenie Ogólne ONZA w 1972 r. i obchodzony dla przypomnienia zasad dotyczących zgodności rozwoju cywilizacji z rozwojem ekologicznym otaczającego świata.

- 8 czerwca 2020 r. Komisja Europejska zwróciła się o dodatkowe wyjaśnienia w sprawie nowej Izby Dyscyplinarnej SN. Rzecznik KE ds. praworządności i sprawiedliwości Christian Wigand zakomunikował, że Komisja uznaje, iż dotychczasowe oświadczenia polskich władz nie pozwalają stwierdzić, czy podjęto kroki niezbędne do wykonania decyzji TSUE. W kwietniu, w ramach środka tmczasowego, TSUE nakazał zawieszenie Izby. Ma ona być zawieszona do czasu wydania orzeczenia. Wyznaczony termin, w którym Wielka Izba TSUE odpowie na pytania prejudycjalne polskiego SN dotyczące Izby Dyscyplinarnej i Izby Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych oraz powołanych do nich osób przy udziale nowej KRS, wyznaczono na 22 września 2020 r.

- 16 czerwca 2020 r. Europejski Trybunał Praw Człowieka poinformował polski rząd, że rozpatrzy skargi (skarga nr 43447/19, 49868/19 i 57511/19) trojga polskich prawników (adwokata i dwóch sędziów), który twierdzą, że zostali niesprawiedliwie potraktowani przez działającą na podstawie znowelizowanych przepisów Krajową Radę Sądownictwa oraz przez nowe izby Sądu Najwyższego. Wszyscy skarżący powołali się na art. 6 EKPC (prawo do rzetelnego procesu), zarzucając, że izby SN, które badały ich sprawy, nie spełniały wymogów „niezależnego i bezstronnego trybunału powołanego przez prawo". Jest to kolejne sprawy wniesione do ETPC, po zakomunikowanej w maju br. skardze byłego członka i rzecznika prasowego poprzedniej KRS.

- Najpóźniej do 30 czerwca br. powinny zostać otwarte granice w strefie Schengen – tak uważa Komisja Europejska, która chce, aby kraje UE przyspieszyły pracę nad przywróceniem swobodnego ruchu. Zarządzanie granicami, zgodnie z prawem unijnym, odbywa się w sposób skoordynowany na szczeblu UE.
W nocy z 16 na 17 czerwca br. ponownie uruchomiono połączenia lotnicze z Polski do i z innych krajów UE. Zakaz

wykonywania lotów został jednak utrzymany w przypadku Wielkiej Brytanii, Szwecji i Portugalii.

▪ 18 czerwca 2020 r., z okazji szczytu przywódców państw Unii Europejskiej, podczas którego omawiano między innymi kwestię relokacji migrantów na terenie UE (w 2019 r. ich liczba na całym świecie wyniosła 79,5 mln), Polska jako jedyne z państw członkowskich wniosła sprzeciw wobec tekstu ze standardowymi „strategicznymi wytycznymi" dotyczącymi przyszłej polityki migracyjnej UE, które są rutynowo przygotowywane do zatwierdzenia na szczytach unijnych. Polskie władze nie zgodziły się m.in. na sformułowanie dotyczące „solidarności i odpowiedzialności" w podejściu do uchodźców.

▪ Pod koniec czerwca br. Ministerstwo Spraw Wewnętrznych Zjednoczonego Królestwa (UK) poinformowało o 3,6 mln wnioskach złożonych przez obywateli UE w związku z ubieganiem się o status osoby osiedlonej. Termin składania wniosków upływa 30 czerwca 2021 r. Do tego czasu osoby, które nie mają brytyjskiego obywatelstwa, mogą ubiegać się o uzyskanie statusu osoby osiedlonej (*settled status*) lub tymczasowego statusu osoby osiedlonej (*pre-settled status*), co jest konieczne, by mogły one zostać w UK po upływie okresu przejściowego po *Brexicie*. Najliczniejszą grupą wnioskodawców są Polacy.

▪ Z końcem czerwca br. Komisarz do spraw sprawiedliwości poinformował, że przygotowanie pierwszego raportu dotyczącego praworządności we wszystkich państwach członkowskich UE przebiega zgodnie z planem. Publikacja jest przewidziana na wrzesień br., po przyjęciu tego raportu przez KE. Jak podkreślono, Komisja dąży do tego, by państwom z problemami w tym zakresie można było zawieszać wypłaty funduszy unijnych.

Nowe akty prawne UE

[*)Podane informacje stanowią wybór nowych aktów prawnych UE we wskazanym miesiącu]

▪ Decyzja Rady nr 2020/769 z dnia 10 czerwca 2020 r. w sprawie stanowiska, jakie ma być zajęte w imieniu Unii Europejskiej w ramach Wspólnego Komitetu ustanowionego Umową o wystąpieniu Zjednoczonego Królestwa

Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej z Unii Europejskiej i Europejskiej Wspólnoty Energii Atomowej w odniesieniu do zmiany tej umowy (Dz.Urz. z 2020 r., L nr 187 z 12.6.2020, s. 12–15).

- Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady nr 2020/852 z dnia 18 czerwca 2020 r. w sprawie ustanowienia ram ułatwiających zrównoważone inwestycje, zmieniające rozporządzenie (UE) 2019/2088 (Tekst mający znaczenie dla EOG) (Dz.Urz z 2020 r., L nr 198 z 22.6.2020, s. 13–43).

- Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2020/872 z dnia 24 czerwca 2020 r. zmieniające rozporządzenie (UE) nr 1305/2013 w odniesieniu do szczególnych działań mających zapewnić nadzwyczajne tymczasowe wsparcie w ramach Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) w odpowiedzi na epidemię COVID-19 (Dz. Urz z 2020 r., L nr 204 z 26.6.2020, s. 1–3).

Orzeczenia Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej*

[*)W przypadku wyroków TSUE publikowane fragmenty stanowią wybrane cytaty lub tezy]

Cła

Wyrok Trybunału (izba) z dnia 18 czerwca 2020 r. w sprawie C-340/19, Valsts ieņēmumu dienests przeciwko SIA „Hydro Energo”

Odesłanie prejudycjalne – Wspólna taryfa celna – Nomenklatura scalona – Klasyfikacja taryfowa – Pozycja taryfowa 7407 – Sztaby, pręty i kształtowniki z miedzi – Wlewki z miedzi lub ze stopów miedzi w kształcie prostokąta, walcowane na gorąco

*) Pozycję 7407 nomenklatury scalonej, zawartą w załączniku I do rozporządzenia Rady (EWG) nr 2658/87 z dnia 23 lipca 1987 r. w sprawie nomenklatury taryfowej i statystycznej oraz w sprawie Wspólnej taryfy celnej, w brzmieniu wynikającym z rozporządzenia Komisji (UE) nr 1006/2011 z dnia 27 września 2011 r.,

należy interpretować w ten sposób, że wlewki z miedzi lub ze stopu miedzi w kształcie prostokąta, których grubość przekracza jedną dziesiątą szerokości i które były walcowane na gorąco, lecz których przekrój poprzecznych zawiera pory, szczeliny i nieregularne pęknięcia, mogą być objęte tą pozycją.

Cudzoziemcy

Wyrok Trybunału (izba) z dnia 11 czerwca 2020 r. w sprawie C-448/19, WT przeciwko Subdelegación del Gobierno en Guadalajara

Odesłanie prejudycjalne – Status obywateli państw trzecich będących rezydentami długoterminowymi – Dyrektywa 2003/109/WE – Artykuł 12 – Przyjęcie decyzji o wydaleniu rezydenta długoterminowego – Czynniki, które należy wziąć pod uwagę – Orzecznictwo krajowe – Nieuwzględnienie tych czynników – Zgodność – Dyrektywa 2001/40/WE –Wzajemne uznawanie decyzji o wydaleniu obywateli państw trzecich – Znaczenie

*) Artykuł 12 dyrektywy Rady 2003/109/WE z dnia 25 listopada 2003 r. dotyczącej statusu obywateli państw trzecich będących rezydentami długoterminowymi należy interpretować w ten sposób, że stoi on na przeszkodzie uregulowaniu państwa członkowskiego, które – zgodnie z jego wykładnią dokonaną w orzecznictwie krajowym poprzez odniesienie do dyrektywy 2001/40 – przewiduje wydalenie każdego obywatela państwa trzeciego posiadającego zezwolenie na pobyt długoterminowy, który popełnił przestępstwo podlegające karze pozbawienia wolności w wymiarze co najmniej jednego roku, bez potrzeby badania, czy ten obywatel państwa trzeciego stanowi rzeczywiste i dostatecznie poważne zagrożenie dla porządku publicznego lub bezpieczeństwa publicznego oraz bez uwzględnienia okresu jego zamieszkiwania na terytorium tego państwa członkowskiego, jego wieku, konsekwencji dla niego oraz członków jego rodziny, a także powiązań z państwem zamieszkania lub braku powiązań z krajem pochodzenia.

Energia

Wyrok Trybunału (izba) z dnia 11 czerwca 2020 r. w sprawie C-378/19, Prezident Slovenskej republiky

Odesłanie prejudycjalne – Rynek wewnętrzny energii elektrycznej – Dyrektywa 2009/72/WE – Artykuł 35 ust. 4 i 5 – Niezależność organów regulacyjnych – Ustawodawstwo krajowe przekazujące rządowi uprawnienie głowy państwa w zakresie mianowania prezesa urzędu regulacyjnego – Uczestnictwo ministerstw krajowych w postępowaniu taryfowym

*) Artykuł 35 ust. 4 i 5 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/72/WE z dnia 13 lipca 2009 r. dotyczącej wspólnych zasad rynku wewnętrznego energii elektrycznej i uchylającej dyrektywę 2003/54/WE należy interpretować w ten sposób, że nie sprzeciwia się on przepisom państwa członkowskiego, zgodnie z którymi rząd tego państwa jest właściwy do powoływania i odwoływania prezesa krajowego organu regulacyjnego, o ile spełnione są wszystkie wymogi przewidziane w tych przepisach, czego zweryfikowanie należy do sądu odsyłającego.

*) Artykuł 35 ust. 4 i 5 dyrektywy 2009/72 należy interpretować w ten sposób, iż nie sprzeciwia się on przepisom państwa członkowskiego, które w celu zagwarantowania ochrony interesu publicznego przewidują uczestnictwo przedstawicieli ministerstw tego państwa w niektórych postępowaniach taryfowych przed krajowym organem regulacyjnym, pod warunkiem że zagwarantowana jest niezależność decyzyjna tego organu, czego zweryfikowanie należy do sądu odsyłającego.

Obywatelstwo Unii Europejskiej

Wyrok Trybunału (izba) z dnia 18 czerwca 2020 r. w sprawie C-754/18, Ryanair Designated Activity Company przeciwko Országos Rendőr-főkapitányság

Odesłanie prejudycjalne – Obywatelstwo Unii Europejskiej – Dyrektywa 2004/38/WE – Artykuły 5, 10 i 20 – Prawo wjazdu na terytorium państwa członkowskiego przysługujące obywatelowi państwa trzeciego będącemu członkiem rodziny obywatela Unii – Dowód posiadania takiego prawa – Posiadanie karty pobytu członka rodziny obywatela Unii – Posiadanie karty stałego pobytu

*) Wykładni art. 5 ust. 2 dyrektywy 2004/38/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie prawa obywateli Unii i członków ich rodzin do swobodnego przemieszczania się i pobytu na terytorium państw członkowskich, zmieniającej rozporządzenie (EWG) nr 1612/68 i uchylającej dyrektywy 64/221/EWG, 68/360/EWG, 72/194/EWG, 73/148/EWG, 75/34/EWG, 75/35/EWG, 90/364/EWG, 90/365/EWG i 93/96/EWG należy dokonywać w ten sposób, że posiadanie karty stałego pobytu, o której mowa w art. 20 tej dyrektywy, zwalnia osobę, która nie jest obywatelem państwa członkowskiego, lecz jest członkiem rodziny obywatela Unii i posiada taką kartę, z obowiązku uzyskania wizy wjazdowej na terytorium państw członkowskich.

*) Wykładni art. 5 ust. 2 dyrektywy 2004/38 należy dokonywać w ten sposób, że posiadanie karty stałego pobytu, o której mowa w art. 20 tej dyrektywy, zwalnia członka rodziny obywatela Unii, który jest jej posiadaczem, z obowiązku uzyskania wizy, jeżeli karta ta została wydana przez państwo członkowskie nienależące do strefy Schengen.

*) Wykładni art. 20 dyrektywy 2004/38 należy dokonywać w ten sposób, że posiadanie karty pobytu, o której mowa w tym przepisie, stanowi wystarczający dowód na to, że posiadacz tej karty jest członkiem rodziny obywatela Unii, a tym samym zainteresowany ma prawo, bez konieczności przeprowadzania w stosunku do niego dodatkowej weryfikacji lub przedstawiania przez niego dodatkowych wyjaśnień, do wjazdu na terytorium państwa członkowskiego w związku ze zwolnieniem z obowiązku uzyskania wizy na podstawie art. 5 ust. 2 tej dyrektywy.

Ochrona środowiska

Wyrok Trybunału (izba) z dnia 11 czerwca 2020 r. w sprawie C-88/19, Alianța pentru combaterea abuzurilor przeciwko TM, UN, Direcția pentru Monitorizarea și Protecția Animalelor

Odesłanie prejudycjalne – Ochrona siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory – Dyrektywa 92/43/EWG – Artykuł 12 ust. 1 – System ścisłej ochrony gatunków zwierząt – Załącznik IV – Canis lupus (wilk) – Artykuł 16 ust. 1 – Naturalny zasięg – Chwytanie i transport okazów dzikiego zwierzęcia z gatunku *canis lupus* – Bezpieczeństwo publiczne

*) Artykuł 12 ust. 1 lit. a) dyrektywy Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory, zmienionej dyrektywą 2013/17/UE z dnia 13 maja 2013 r., należy interpretować w ten sposób, że chwytanie i transport okazów gatunku zwierząt chronionego na podstawie załącznika IV do tej dyrektywy, takiego jak wilk, na obrzeżach obszaru osiedli ludzkich lub na takim obszarze, mogą być objęte zakazem przewidzianym w tym przepisie.

*) Artykuł 16 ust. 1 wspomnianej dyrektywy należy interpretować w ten sposób, że każda forma celowego chwytania okazów tego gatunku zwierząt w opisanych powyżej okolicznościach jest zakazana w braku odstępstwa przyznanego przez właściwy organ krajowy na podstawie tego przepisu.

Wyrok Trybunału (wielka izba) z dnia 25 czerwca 2020 r. w sprawie C-24/19, A i in. przeciwko Gewestelijke stedenbouwkundige ambtenaar van het departement Ruimte Vlaanderen, afdeling Oost-Vlaanderen

Odesłanie prejudycjalne – Dyrektywa 2001/42/WE – Ocena wpływu na środowisko – Pozwolenie na budowę wydane w celu wzniesienia i eksploatacji turbin wiatrowych – Artykuł 2 lit. a) – Pojęcie „planów i programów” – Warunki wydania pozwolenia przewidziane w rozporządzeniu i okólniku – Artykuł 3 ust. 2 lit. a) – Akty krajowe ustalające ramy dla przyszłego zezwolenia na inwestycję

dotyczącego projektów – Brak przeprowadzenia oceny wpływu na środowisko – Utrzymanie w mocy skutków aktów krajowych i pozwoleń wydanych na ich podstawie po stwierdzeniu, że owe akty są niezgodne z prawem Unii – Przesłanki

*) Artykuł 2 lit. a) dyrektywy 2001/42/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 27 czerwca 2001 r. w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów na środowisko należy interpretować w ten sposób, że pojęcie „planów i programów" obejmuje rozporządzenie i okólnik, które przyjął rząd jednostki sfederowanej państwa członkowskiego i które oba zawierają różne przepisy dotyczące wznoszenia i eksploatacji turbin wiatrowych.

*) Artykuł 3 ust. 2 lit. a) dyrektywy 2001/42 należy interpretować w ten sposób, że planami i programami, które należy poddać ocenie wpływu na środowisko na podstawie tego przepisu, są rozporządzenie i okólnik, które oba zawierają różne przepisy dotyczące wznoszenia i eksploatacji turbin wiatrowych, w tym środki odnoszące się do rzucania cienia, bezpieczeństwa i norm hałasu.

*) Jeśli okaże się, że ocenę wpływu na środowisko w rozumieniu dyrektywy 2001/42 należało przeprowadzić przed przyjęciem rozporządzenia i okólnika, na których opiera się zakwestionowane przed sądem krajowym pozwolenie dotyczące wzniesienia i eksploatacji turbin wiatrowych, wobec czego owe akty i pozwolenie są niezgodne z prawem Unii, ów sąd może utrzymać w mocy skutki rzeczonych aktów i pozwolenia jedynie wówczas, gdy prawo krajowe pozwala mu na to w ramach zawisłego przed nim sporu, w przypadku gdy uchylenie tego pozwolenia mogłoby mieć znaczący wpływ na zaopatrzenie w energię elektryczną całego odnośnego państwa członkowskiego i jedynie przez okres ściśle niezbędny do usunięcia tej niezgodności z prawem. Do sądu odsyłającego należy dokonanie w razie potrzeby tej oceny w sporze w postępowaniu głównym.

Podatki

Wyrok Trybunału (izba) z dnia 4 czerwca 2020 r. w sprawie C-430/19, SC C.F. SRL przeciwko A.J.F.P.M., D.G.R.F.P.C.

Odesłanie prejudycjalne – Zasady prawa Unii – Poszanowanie prawa do obrony – Postępowanie podatkowe – Korzystanie z prawa do odliczenia w zakresie podatku od wartości dodanej (VAT) – Odmowa prawa do odliczenia ze względu na nieodpowiednie zachowanie zarzucane usługodawcom podatnika – Akt administracyjny wydany przez krajowe organy podatkowe bez udzielenia zainteresowanemu podatnikowi dostępu do informacji i dokumentów stanowiących podstawę tego aktu – Podejrzenie oszustwa podatkowego – Krajowa praktyka uzależniająca skorzystanie z prawa do odliczenia od posiadania dokumentów potwierdzających innych niż faktura – Dopuszczalność

*) Ogólną zasadę poszanowania prawa do obrony przyjętą w prawie Unii należy interpretować w ten sposób, że w przypadku gdy w ramach krajowych administracyjnych postępowań kontroli i ustalania podstawy opodatkowania podatkiem od wartości dodanej podatnik nie miał dostępu do informacji znajdujących się w jego aktach sprawy administracyjnej i uwzględnionych przy wydawaniu decyzji administracyjnej nakładającej na niego dodatkowe zobowiązanie podatkowe, a rozpatrujący sprawę sąd stwierdza, iż w wypadku niewystąpienia tej nieprawidłowości postępowanie mogłoby doprowadzić do odmiennego rezultatu, zasada ta wymaga stwierdzenia nieważności owej decyzji.

*) Zasady regulujące stosowanie przez państwa członkowskie wspólnego systemu podatku od wartości dodanej (VAT), w szczególności zasady neutralności podatkowej i pewności prawa, należy interpretować w ten sposób, że – w przypadku istnienia zwykłych, nieudowodnionych podejrzeń krajowego organu podatkowego co do rzeczywistego dokonania transakcji gospodarczych, w wyniku których wystawiono fakturę – stoją one na przeszkodzie temu, aby podatnikowi będącemu odbiorcą owej faktury odmówiono możliwości skorzystania z prawa do odliczenia VAT, gdy nie jest on w stanie przedstawić – poza rzeczoną fakturą innych dowodów na rzeczywisty charakter dokonanych transakcji gospodarczych.

Wyrok Trybunału (izba) z dnia 11 czerwca 2020 r. w sprawie C-242/19, CHEP Equipment Pooling NV przeciwko Agenția Națională de

Administrare Fiscală – Direcţia Generală Regională a Finanţelor Publice Bucureşti – Serviciul soluţionare contestaţii, Agenția Națională de Administrare Fiscală – Direcţia Generală Regională a Finanţelor Publice Bucureşti – Administraţia fiscală pentru contribuabili nerezidenţi

Odesłanie prejudycjalne – Podatek od wartości dodanej (VAT) – Dyrektywa 2006/112/WE – Artykuł 17 ust. 2 lit. g) – Przemieszczenie mienia ruchomego w ramach Unii Europejskiej w celu świadczenia usług – Artykuły 170 i 171 – Prawo do zwrotu VAT podatnikom niemającym siedziby w państwie członkowskim zwrotu – Dyrektywa 2008/9/WE – Pojęcie „podatnika niemającego siedziby w państwie członkowskim zwrotu" – Podatnik niezidentyfikowany do celów VAT w państwie członkowskim zwrotu

*) Artykuł 17 ust. 2 lit. g) dyrektywy Rady 2006/112/WE z dnia 28 listopada 2006 r. w sprawie wspólnego systemu podatku od wartości dodanej, zmienionej dyrektywą Rady 2008/8/WE z dnia 12 lutego 2008 r., należy interpretować w ten sposób, że przemieszczenie przez podatnika towarów pochodzących z jednego państwa członkowskiego do państwa członkowskiego zwrotu do celów świadczenia przez tego podatnika usług wynajmu tych towarów w tym ostatnim państwie członkowskim nie powinno być uważane za dostawę wewnątrzwspólnotową, jeżeli wykorzystanie tych towarów do celów takiego świadczenia ma charakter czasowy i zostały one wysłane lub przetransportowane z państwa członkowskiego, w którym podatnik ten ma siedzibę.

*) Przepisy dyrektywy Rady 2008/9/WE z dnia 12 lutego 2008 r. określającej szczegółowe zasady zwrotu podatku od wartości dodanej, przewidzianego w dyrektywie 2006/112/WE podatnikom niemającym siedziby w państwie członkowskim zwrotu, lecz mającym siedzibę w innym państwie członkowskim należy interpretować w ten sposób, że sprzeciwiają się one temu, aby państwo członkowskie odmówiło prawa do zwrotu podatku od wartości dodanej podatnikowi mającemu siedzibę na terytorium innego państwa członkowskiego z tego tylko powodu, że podatnik ten jest lub powinien był zostać zidentyfikowany do celów podatku od wartości dodanej w państwie członkowskim zwrotu.

Wyrok Trybunału (izba) z dnia 11 czerwca 2020 r. w sprawie C-146/19, SCT d.d., w upadłości przeciwko Republice Słowenii

Odesłanie prejudycjalne – Podatki – Podatek od wartości dodanej (VAT) – Dyrektywa 2006/112/WE – Artykuły 90 i 273 – Podstawa opodatkowania – Obniżenie – Odmowa – Niewywiązanie się z płatności – Podatnik, który nie zgłosił swojej wierzytelności w postępowaniu upadłościowym wszczętym przeciwko dłużnikowi – Zasada neutralności podatkowej i zasada proporcjonalności – Bezpośrednia skuteczność

*) Artykuł 90 ust. 1 i art. 273 dyrektywy Rady 2006/112/WE z dnia 28 listopada 2006 r. w sprawie wspólnego systemu podatku od wartości dodanej należy interpretować w ten sposób, że sprzeciwiają się one uregulowaniu państwa członkowskiego, na podstawie którego odmawia się podatnikowi prawa do obniżenia zapłaconego VAT związanego z nieściągalną wierzytelnością, jeżeli nie zgłosił on tej wierzytelności w postępowaniu upadłościowym wszczętym przeciwko swojemu dłużnikowi, nawet jeśli podatnik ten wykaże, że nawet gdyby zgłosił wspomnianą wierzytelność, to i tak nie zostałaby ona zaspokojona.

*) Artykuł 90 ust. 1 dyrektywy 2006/112 należy interpretować w ten sposób, że sąd krajowy powinien w ramach ciążącego na nim obowiązku podjęcia wszelkich właściwych środków w celu zapewnienia wykonania tego przepisu dokonywać wykładni prawa krajowego w sposób zgodny z tym przepisem lub – jeżeli taka wykładnia zgodna nie jest możliwa – odstąpić od stosowania każdego uregulowania krajowego, którego zastosowanie prowadziłoby do rezultatu sprzecznego ze wspomnianym przepisem.

Wyrok Trybunału (izba) z dnia 11 czerwca 2020 r. w sprawie C-43/19, Vodafone Portugal – Comunicações Pessoais SA przeciwko Autoridade Tributária e Aduaneira

Odesłanie prejudycjalne – Podatek od wartości dodanej (VAT) – Dyrektywa 2006/112/WE – Artykuł 2 ust. 1 lit. c) – Zakres stosowania – Transakcje podlegające opodatkowaniu – Odpłatne świadczenie usług – Odszkodowanie

wypłacane w przypadku nieprzestrzegania przez klientów minimalnego okresu związania umową – Kwalifikacja

*) Artykuł 2 ust. 1 lit. c) dyrektywy Rady 2006/112/WE z dnia 28 listopada 2006 r. w sprawie wspólnego systemu podatku od wartości dodanej należy interpretować w ten sposób, że kwoty otrzymane przez podmiot gospodarczy w przypadku przedterminowego rozwiązania z powodów leżących po stronie klienta umowy o świadczenie usług przewidującej przestrzeganie okresu lojalności [okresu związania umową] w zamian za przyznanie temu klientowi korzystnych warunków handlowych należy uznać za stanowiące wynagrodzenie za odpłatne świadczenie usług w rozumieniu tego przepisu.

Wyrok Trybunału (izba) z dnia 18 czerwca 2020 r. w sprawie C-276/18, KrakVet Marek Batko sp.k. przeciwko Nemzeti Adó- és Vámhivatal Fellebbviteli Igazgatósága

Odesłanie prejudycjalne – Wspólny system podatku od wartości dodanej (VAT) – Dyrektywa 2006/112/WE – Artykuł 33 – Określenie miejsca transakcji podlegających opodatkowaniu – Dostawa towarów wraz z transportem – Dostawa towarów wysyłanych lub transportowanych przez dostawcę lub na jego rachunek – Rozporządzenie (UE) nr 904/2010 – Artykuły 7, 13 i 28–30 – Współpraca pomiędzy państwami członkowskimi – Wymiana informacji

*) Dyrektywę Rady 2006/112/WE z dnia 28 listopada 2006 r. w sprawie wspólnego systemu podatku od wartości dodanej oraz art. 7, 13 i 28–30 rozporządzenia Rady (UE) nr 904/2010 z dnia 7 października 2010 r. w sprawie współpracy administracyjnej i zwalczania oszustw w dziedzinie podatku od wartości dodanej należy interpretować w ten sposób, że nie sprzeciwiają się one temu, aby organy podatkowe jednego państwa członkowskiego mogły jednostronnie poddać transakcje traktowaniu pod względem podatkowym w zakresie podatku od wartości dodanej odmiennemu od traktowania, w ramach którego zostały one już opodatkowane w innym państwie członkowskim.

*) Artykuł 33 dyrektywy 2006/112 należy interpretować w ten sposób, że w przypadku gdy towary sprzedawane przez dostawcę mającego siedzibę w jednym państwie członkowskim

nabywcom mającym siedzibę lub miejsce zamieszkania w innym państwie członkowskim są dostarczane do tych nabywców przez spółkę polecaną przez tego dostawcę, lecz z którą nabywcy mają swobodę zawierania umów do celów tej dostawy, towary te należy uznać za wysłane lub przetransportowane „przez dostawcę lub [na jego rachunek]", jeżeli rola tego dostawcy jest dominująca w zakresie inicjatywy i organizacji istotnych etapów wysyłki lub transportu tych towarów, czego zbadanie należy do sądu odsyłającego przy uwzględnieniu wszystkich elementów sporu w postępowaniu głównym.

*) Prawo Unii, a w szczególności dyrektywę 2006/112, należy interpretować w ten sposób, że transakcje, w ramach których towary sprzedawane przez dostawcę są dostarczane nabywcom przez spółkę przez niego polecaną, nie stanowią nadużycia prawa, gdy z jednej strony wspomniany dostawca i wspomniana spółka są ze sobą powiązani w tym sensie, że niezależnie od tego dostarczania owa spółka przejmuje niektóre potrzeby logistyczne tego samego dostawcy, a z drugiej strony nabywcy ci nadal mają jednak możliwość korzystania z usług innej spółki lub osobistego odbioru towarów, jako że okoliczności te nie mają wpływu na stwierdzenie, że dostawca i polecana przez niego spółka transportowa są niezależnymi spółkami prowadzącymi na własny rachunek rzeczywistą działalność gospodarczą, a zatem transakcji tych nie można zakwalifikować jako nadużycia.

Swoboda przedsiębiorczości

Wyrok Trybunału (izba) z dnia 4 czerwca 2020 r. w sprawie C-3/19, Asmel Soc. cons. a r.l. przeciwko Autorità Nazionale Anticorruzione (ANAC)

Odesłanie prejudycjalne – Zamówienia publiczne – Dyrektywa 2004/18/WE – Centralne jednostki zakupujące – Małe gminy – Ograniczenie modeli organizacyjnych centralnych jednostek zakupujących do tylko dwóch – Zakaz korzystania z centralnej jednostki zakupującej prawa prywatnego i z udziałem podmiotów prywatnych – Ograniczenie terytorialne działalności centralnych jednostek zakupujących

*) Artykuł 1 ust. 10 i art. 11 dyrektywy 2004/18/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 31 marca 2004 r. w sprawie koordynacji procedur udzielania zamówień publicznych na roboty budowlane, dostawy i usługi, zmienionej rozporządzeniem Komisji (UE) nr 1336/2013 z dnia 13 grudnia 2013 r., należy interpretować w ten sposób, że nie stoją one na przeszkodzie obowiązywaniu przepisu prawa krajowego, który ogranicza autonomię organizacyjną małych jednostek samorządu terytorialnego w zakresie korzystania z centralnej jednostki zakupującej do tylko dwóch, czysto publicznych modeli organizacyjnych, bez udziału osób lub przedsiębiorstw prywatnych.

*) Artykuł 1 ust. 10 i art. 11 dyrektywy 1336/2013, zmienionej rozporządzeniem nr 1336/2013, należy interpretować w ten sposób, że nie stoją one na przeszkodzie obowiązywaniu przepisu prawa krajowego, który ogranicza zakres działalności centralnych jednostek zakupujących utworzonych przez jednostki samorządu terytorialnego do ich obszaru.

Wyrok Trybunału (izba) z dnia 11 czerwca 2020 r. w sprawie C-472/19, Vert Marine SAS przeciwko Premier ministre, Ministre de l'Économie et des Finances

Odesłanie prejudycjalne – Procedury udzielania zamówień w drodze koncesji – Dyrektywa 2014/23/UE – Artykuł 38 ust. 9 – Mechanizm środków zaradczych mających na celu wykazanie rzetelności przez wykonawcę objętego podstawą wykluczenia – Przepisy krajowe zakazujące wykonawcom objętym obligatoryjną podstawą wykluczenia brania udziału w postępowaniach o udzielenie koncesji przez pięć lat – Wykluczenie wszelkiej możliwości wykazania przez takich wykonawców podjęcia środków zaradczych

*) Artykuł 38 ust. 9 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/23/UE z dnia 26 lutego 2014 r. w sprawie udzielania koncesji należy interpretować w ten sposób, że stoi on na przeszkodzie obowiązywaniu przepisów krajowych, które nie przyznają wykonawcy skazanemu prawomocnym wyrokiem za jedno z przestępstw, o których mowa w art. 38 ust. 4 tej dyrektywy, i z tego powodu objętego z mocy prawa zakazem udziału w postępowaniach o udzielenie koncesji, możliwości przedstawienia dowodów, że podjął środki zaradcze umożliwiające wykazanie swojej rzetelności.

*) Artykuł 38 ust. 9 i 10 dyrektywy 2014/23 należy interpretować w ten sposób, że nie stoi on na przeszkodzie temu, by badanie właściwego charakteru środków zaradczych podjętych przez wykonawcę powierzono organom sądowym, pod warunkiem że ustanowiony w tym celu krajowy mechanizm spełnia wszystkie wymogi określone w art. 38 ust. 9 tej dyrektywy i że mające zastosowanie postępowanie jest zgodne z terminami obowiązującymi w postępowaniu o udzielenie koncesji. Ponadto art. 38 ust. 9 dyrektywy 2014/23 należy interpretować w ten sposób, że nie stoi ona na przeszkodzie obowiązywaniu przepisów krajowych, które umożliwiają organom sądowym zwolnienie danej osoby z obowiązującego z mocy prawa zakazu udziału w postępowaniach o udzielenie koncesji w następstwie wyroku karnego skazującego, uchylenia takiego zakazu lub usunięcia wzmianki o skazaniu z rejestru karnego, pod warunkiem że takie procedury sądowe faktycznie spełniają określone wymogi oraz cel tego mechanizmu, a w szczególności umożliwiają, w przypadku gdy wykonawca pragnie wziąć udział w postępowaniu o udzielenie koncesji, zniesienie w porę ciążącego na nim zakazu, wyłącznie w świetle właściwego charakteru środków zaradczych, na których podjęcie powołuje się ten wykonawca, ocenianych przez właściwy organ sądowy zgodnie z wymogami przewidzianymi w tym przepisie, czego weryfikacja należy do sądu odsyłającego.

Wyrok Trybunału (izba) z dnia 11 czerwca 2020 r. w sprawie C-206/19, SIA "KOB" przeciwko Madonas novada pašvaldības Administratīvo aktu strīdu komisija

Odesłanie prejudycjalne – Artykuły 49 i 63 TFUE – Swoboda przedsiębiorczości i swobodny przepływ kapitału – Dyrektywa 2006/123/WE – Nabywanie gruntów rolnych na Łotwie w celu ich eksploatacji – System uprzednich zezwoleń obowiązujący w stosunku do osób prawnych – Szczególne wymogi mające zastosowanie wyłącznie do osób prawnych, których wspólnicy względnie osoby uprawnione do reprezentacji są obywatelami innego państwa członkowskiego – Wymogi dotyczące miejsca zamieszkania i znajomości języka urzędowego Republiki Łotewskiej – Dyskryminacja bezpośrednia ze względu na przynależność państwową

*) Artykuły 9, 10 i 14 dyrektywy 2006/123/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 12 grudnia 2006 r. dotyczącej usług na rynku wewnętrznym należy interpretować w ten sposób, że stoją one na przeszkodzie stosowaniu uregulowania państwa członkowskiego, które uzależnia prawo osoby prawnej, której wspólnik lub wspólnicy reprezentujący wspólnie więcej niż połowę kapitału spółki powiązanego z prawem głosu, i wszystkie osoby uprawnione do jej reprezentowania są obywatelami innych państw członkowskich, do nabycia prawa własności gruntu rolnego położonego na terytorium tego państwa członkowskiego od przedstawienia przez owych wspólników i osoby uprawnione do reprezentacji, po pierwsze, zaświadczenia o rejestracji w charakterze rezydentów państwa członkowskiego położenia nieruchomości, i po drugie, dokumentu poświadczającego posiadanie znajomości języka urzędowego owego państwa członkowskiego na poziomie umożliwiającym co najmniej uczestniczenie w rozmowie dotyczącej spraw codziennych lub kontekstu zawodowego.

Wyrok Trybunału (izba) z dnia 11 czerwca 2020 r. w sprawie C-833/18, SI, Brompton Bicycle Ltd przeciwko Chedech / Get2Get

Odesłanie prejudycjalne – Własność intelektualna i przemysłowa – Prawo autorskie i prawa pokrewne – Dyrektywa 2001/29/WE – Artykuły 2–5 – Zakres stosowania – Przedmiot użytkowy – Pojęcie „utworu” – Prawnoautorska ochrona utworów – Przesłanki – Kształt produktu niezbędny do uzyskania efektu technicznego – Rower składany

*) Artykuły 2–5 dyrektywy 2001/29/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 22 maja 2001 r. w sprawie harmonizacji niektórych aspektów praw autorskich i pokrewnych w społeczeństwie informacyjnym należy interpretować w ten sposób, że przewidziana w nich ochrona prawnoautorska ma zastosowanie do produktu, którego forma jest, przynajmniej w części, niezbędna do uzyskania efektu technicznego, jeżeli produkt ten stanowi oryginalne dzieło wynikające z twórczości intelektualnej, co przejawia się tym, że poprzez tę formę jego autor wyraża swoje możliwości twórcze w sposób oryginalny, dokonując swobodnych i twórczych wyborów, skutkiem czego owa forma

stanowi odzwierciedlenie jego osobowości, czego ustalenie należy do sądu krajowego przy uwzględnieniu wszystkich istotnych okoliczności sporu w postępowaniu głównym.

Transport

Wyrok Trybunału (izba) z dnia 11 czerwca 2020 r. w sprawie C-74/19, LE przeciwko Transportes Aéreos Portugueses SA

Odesłanie prejudycjalne – Transport lotniczy – Rozporządzenie (WE) nr 261/2004 – Artykuł 5 ust. 3 – Artykuł 7 ust. 1 – Odszkodowanie dla pasażerów w przypadku odmowy przyjęcia na pokład albo odwołania lub dużego opóźnienia lotów – Zwolnienie z obowiązku wypłaty odszkodowania – Pojęcie „nadzwyczajnych okoliczności" – Uciążliwi pasażerowie, których zachowanie zakłóca porządek na pokładzie samolotu („Unruly passengers") – Możliwość powołania się na wystąpienie nadzwyczajnych okoliczności w odniesieniu od lotu, na który nie miały one wpływu – Pojęcie „racjonalnych środków"

*) Artykuł 5 ust. 3 rozporządzenia (WE) nr 261/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 11 lutego 2004 r. ustanawiającego wspólne zasady odszkodowania i pomocy dla pasażerów w przypadku odmowy przyjęcia na pokład albo odwołania lub dużego opóźnienia lotów, uchylającego rozporządzenie (EWG) nr 295/91, w związku z motywem 14 tego rozporządzenia należy interpretować w ten sposób, że zachowanie uciążliwego pasażera zakłócające porządek na pokładzie samolotu, które uzasadniało zboczenie przez dowódcę statku powietrznego z trasy lotu w kierunku lotniska innego niż lotnisko docelowe w celu usunięcia z pokładu owego pasażera i wyładunku jego bagaży, jest objęte zakresem pojęcia „nadzwyczajnych okoliczności" w rozumieniu tego przepisu, chyba że obsługujący lot przewoźnik lotniczy przyczynił się do wystąpienia owego zachowania, względnie zaniechał podjęcia środków stosownych w świetle elementów zapowiadających wystąpienie takiego zachowania, czego zweryfikowanie spoczywa na sądzie odsyłającym.

*) Artykuł 5 ust. 3 rozporządzenia nr 261/2004 w związku z motywem 14 tego

rozporządzenia należy interpretować w ten sposób, że w celu uzyskania zwolnienia z obowiązku wypłaty odszkodowania pasażerom w przypadku dużego opóźnienia lub odwołania lotu obsługujący przewoźnik lotniczy może powołać się na „nadzwyczajną okoliczność", która miała wpływ na poprzedni lot obsługiwany przez tego samego przewoźnika za pośrednictwem tego samego statku powietrznego, pod warunkiem że istnieje bezpośredni związek przyczynowy między wystąpieniem owej okoliczności a opóźnieniem, względnie odwołaniem kolejnego lotu, czego ocena należy do sądu odsyłającego z uwzględnieniem w szczególności sposobu eksploatacji danego statku powietrznego.

*) Artykuł 5 ust. 3 rozporządzenia nr 261/2004 w związku z motywem 14 tego rozporządzenia należy interpretować w ten sposób, że dokonanie przez przewoźnika lotniczego zmiany planu podróży pasażera – ze względu na to, iż na transportujący go statek powietrzny miała wpływ nadzwyczajna okoliczność – polegającej na przekierowaniu go na inny obsługiwany przez owego przewoźnika lot, co doprowadziło do tego, iż ów pasażer dotarł do miejsca docelowego dzień później, aniżeli było to pierwotnie zaplanowane, nie stanowi „racjonalnego środka" zwalniającego tego przewoźnika z obowiązku wypłaty odszkodowania przewidzianego w art. 5 ust. 1 lit. c) i art. 7 ust. 1 rzeczonego rozporządzenia, chyba że plan podróży pasażera nie może zostać zmieniony w inny sposób, za pomocą lotu bezpośredniego lub łączonego obsługiwanego przez tego przewoźnika lub przez innego przewoźnika lotniczego, przylatującego do miejsca docelowego wcześniej niż umożliwia to następny lot danego przewoźnika lotniczego, względnie że dokonanie takiej zmiany planu podróży stanowiłoby dla tego przewoźnika lotniczego poświęcenie, jakiego nie można od niego wymagać, mając na uwadze możliwości jego przedsiębiorstwa w danym momencie, czego ocena należy do sądu odsyłającego.

Zamówienia publiczne

Wyrok Trybunału (izba) z dnia 4 czerwca 2020 r. w sprawie C-429/19, Remondis GmbH przeciwko Abfallzweckverband Rhein-Mosel-Eifel

Odesłanie prejudycjalne – Zamówienia publiczne – Dyrektywa 2014/24/UE – Artykuł 12 ust. 4 – Zakres stosowania –

Zamówienia publiczne między podmiotami sektora publicznego – Pojęcie „współpracy" – Brak

*) Artykuł 12 ust. 4 lit. a) dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/24/UE z dnia 26 lutego 2014 r. w sprawie zamówień publicznych, uchylającej dyrektywę 2004/18/WE należy interpretować w ten sposób, że nie można uznać, iż ma miejsce współpraca między instytucjami zamawiającymi, w sytuacji gdy instytucja zamawiająca wyłącznie odpowiedzialna na podstawie prawa krajowego za wykonanie zadania realizowanego w interesie publicznym na swoim obszarze nie wykonuje sama w całości tego zadania, do którego wykonania jest niezbędny szereg działań, ale zleca innej, niezależnej od siebie instytucji zamawiającej, która na swoim obszarze jest również odpowiedzialna za wykonanie tego zadania realizowanego w interesie publicznym, wykonanie jednego z niezbędnych działań za wynagrodzeniem.

Wyrok Trybunału (izba) z dnia 11 czerwca 2020 r. w sprawie C-219/19, Parsec Fondazione Parco delle Scienze e della Cultura przeciwko Ministero delle Infrastrutture e dei Trasporti, Autorità nazionale anticorruzione (ANAC)

Odesłanie prejudycjalne – Zamówienia publiczne na roboty budowlane, dostawy i usługi – Dyrektywa 2014/24/UE – Postępowanie o udzielenie zamówienia publicznego na usługi – Usługi architektoniczne i inżynieryjne – Artykuł 19 ust. 1 i art. 80 ust. 2. – Przepisy krajowe ograniczające możliwość udziału jedynie do wykonawców utworzonych w określonych formach prawnych

*) Artykuł 19 ust. 1 i art. 80 ust. 2 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/24/UE z dnia 26 lutego 2014 r. w sprawie zamówień publicznych, uchylającej dyrektywę 2004/18/WE, w świetle motywu 14 owej dyrektywy należy interpretować w ten sposób, że sprzeciwiają się one przepisom krajowym, które wykluczają możliwość udziału podmiotów o celu niezarobkowym wpostępowaniu o udzielenie zamówienia publicznego na usługi inżynieryjne i architektoniczne, podczas gdy podmioty te są uprawnione na gruncie prawa krajowego do oferowania usług objętych odnośnym zamówieniem.

Wyrok Trybunału (izba) z dnia 18 czerwca 2020 r. w sprawie C-328/19, Porin kaupunki

Odesłanie prejudycjalne – Zamówienia publiczne – Dyrektywa 2004/18/WE – Artykuł 1 ust. 2 lit. a) – Zamówienia publiczne w dziedzinie usług transportu – Międzygminne porozumienie o współpracy dotyczącej organizacji i świadczenia usług społecznych i zdrowotnych oparte na tzw. modelu „gminy odpowiedzialnej" w rozumieniu prawa fińskiego – Przekazanie zadania organizacji usług jednej z gmin z obszaru objętego współpracą – Zamówienie *in house* – Udzielenie zamówienia na usługi transportowe bez postępowania przetargowego spółce należącej w całości do gminy odpowiedzialnej

*) Artykuł 1 ust. 2 lit. a) dyrektywy 2004/18/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 31 marca 2004 r. w sprawie koordynacji procedur udzielania zamówień publicznych na roboty budowlane, dostawy i usługi należy interpretować w ten sposób, że porozumienie, na mocy którego będące jego stronami gminy przekazują jednej spośród siebie zadanie organizacji usług na rzecz tych gmin, jest wyłączone z zakresu stosowania tej dyrektywy ze względu na to, że stanowi przekazanie kompetencji w rozumieniu art. 4 ust. 2 TUE, zgodnie z wykładnią zawartą w wyroku z dnia 21 grudnia 2016 r., Remondis (C-51/15, UE:C:2016:985).

*) Artykuł 1 ust. 2 lit. a) dyrektywy 2004/18 należy interpretować w ten sposób, że porozumienie o współpracy, na mocy którego będące jego stronami gminy przekazują jednej spośród siebie zadanie organizacji usług na rzecz tych gmin, pozwala uznać tę gminę, przy udzielaniu zamówień po tym przekazaniu, za instytucję zamawiającą, i upoważnia ją do zlecenia podmiotowi *in house*, bez przeprowadzenia postępowania przetargowego, usług zaspokajających nie tylko jej własne potrzeby, lecz również potrzeby pozostałych gmin będących stronami tego porozumienia, podczas gdy bez tego przekazania kompetencji wspomniane gminy musiałyby same zaspokoić własne zapotrzebowanie.

Zdrowie publiczne

Wyrok Trybunału (izba) z dnia 11 czerwca 2020 r. w sprawie C-786/18, ratiopharm GmbH przeciwko Novartis Consumer Health GmbH

Odesłanie prejudycjalne – Ochrona zdrowia publicznego – Rynek wewnętrzny – Produkty lecznicze stosowane u ludzi – Dyrektywa 2001/83/WE – Reklama – Artykuł 96 – Dystrybucja bezpłatnych próbek produktów leczniczych wymagających recepty wśród osób uprawnionych do ich przepisywania – Wykluczenie farmaceutów z korzyści dystrybucji – Brak zastosowania do dystrybucji bezpłatnych próbek produktów leczniczych niewymagających recepty – Skutki dla państw członkowskich

*) Artykuł 96 ust. 1 dyrektywy 2001/83/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 6 listopada 2001 r. w sprawie wspólnotowego kodeksu odnoszącego się do produktów leczniczych stosowanych u ludzi, zmienionej dyrektywą 2004/27/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 31 marca 2004 r., należy interpretować w ten sposób, że nie zezwala on przedsiębiorstwom farmaceutycznym na bezpłatną dystrybucję wśród farmaceutów próbek produktów leczniczych wymagających recepty. Przepis ten nie stoi natomiast na przeszkodzie bezpłatnej dystrybucji wśród farmaceutów próbek produktów leczniczych niewymagających recepty.

Orzeczenia Europejskiego Trybunału Praw Człowieka

[*) Podstawę opracowania not dotyczących orzeczeń ETPC stanowią noty informacyjne MSZ oraz informacje zawarte w bazie HUDOC]

Wyrok (Izba) z dnia 5 maja 2020 r. w sprawie *Kövesi przeciwko Rumunii* (skarga nr 3594/19)

Naruszenie art. 6 ust. 1 EKPC – prawo do sądu – naruszenie art. 10 EKPC – wolność słowa – usunięcie ze stanowiska naczelnego prokuratora Krajowego Biura Antykorupcyjnego – niezależność sądów i prokuratury

Skarżąca L. Kövesi jest obywatelką Rumunii. Od 14 października 2019 r. jest pierwszą Europejską Prokurator Generalną i stoi na czele Prokuratury Europejskiej (*European Public Prosecutor's Office* – EPPO), która ma zostać uruchomiona pod koniec 2020 r. Do EPPO należą 22 kraje UE – z wyłączeniem Polski, Węgier i Szwecji, zaś Irlandia i Dania korzystają z opcji *opt-out*.

Skarżąca była pierwszą kobietą i najmłodszym w historii Rumunii prokuratorem generalnym na tym stanowisku (33 lata), jedynym urzędnikiem, który pełnił tę funkcję przez całą kadencję. W 2013 r. objęła stanowisko naczelnego prokuratora Krajowego Biura Antykorupcyjnego (DNA). Za jej kadencji liczba skazanych za korupcję w Rumunii – jednym z najbardziej skorumpowanych państw Unii Europejskiej – zdecydowanie wzrosła. W kwietniu 2016 r. przedłużono o kolejne 3 lata kadencję L. Kövesi na stanowisku naczelnego prokuratora DNA.

Po zmianie rządu jesienią 2016 r. nowa ekipa rządząca ogłosiła plany reformy sądownictwa, które spotkały się z krytyką w Rumunii i za granicą, a do których krytycznie odnosiła się publicznie również skarżąca. W lutym 2018 r. rumuński minister sprawiedliwości, na konferencji prasowej, zaprezentował raport zawierający negatywną ocenę pracy L. Kövesi. Zwrócono w nim uwagę m.in. na jej krytyczne wypowiedzi pod adresem rządu na arenie międzynarodowej, a także oskarżono ją o nadużywanie władzy i fałszowanie dowodów. Minister ogłosił też, że złożył wniosek o odwołanie L. Kövesi. Zgodnie z prawem, decyzję w tej sprawie miał podjąć prezydent Rumunii, po wcześniejszym zasięgnięciu opinii *Consiliul Superior al Magistraturii* (CSM – rumuński odpowiednik KRS, obejmujący swą właściwością także prokuratorów). *Consiliul Superior al Magistraturii* w lutym 2018 r. negatywnie zaopiniowało propozycję zwolnienia skarżącej, a prezydent na tej podstawie odmówił usunięcia jej z zajmowanego stanowiska. Minister uznał jednak, że prezydent nie miał do tego kompetencji, w związku z czym złożył do Sądu Konstytucyjnego wniosek o rozstrzygnięcie sporu kompetencyjnego. Ten zaś 30 maja 2018 r. orzekł, że prezydent mógł zweryfikować procedurę zwolnienia L. Kövesi jedynie pod względem formalnym, natomiast nie miał prawa do oceny merytorycznej wniosku ministra. Prezydent podporządkował się orzeczeniu i w konsekwencji 9 lipca 2018 r. wydał dekret odwołujący skarżącą ze stanowiska.

W skardze do ETPC skarżąca powołała się na art. 6 ust. 1 oraz art. 10 i 13 EKPC, zarzucając władzom rumuńskim naruszenie art. 6 (prawo do sądu), art. 10 (wolność słowa) i art. 13 (prawo do skutecznych środków zaskarżenia) Konwencji. Skarżąca argumentowała też, że nie miała możliwości zaskarżenia dekretu prezydenta, ani aktywnego uczestnictwa w postępowaniu przed Sądem Konstytucyjnym. Jej zdaniem zwolnienie z zajmowanego stanowiska było spowodowane jej krytyką działań legislacyjnych rządu, do której była uprawniona jako naczelny prokurator.

Po pierwsze, ETPC przychylił się do zarzutu naruszenia art. 6 ust. 1 EKPC. Przypomniał, że spory dotyczące odwołania urzędnika publicznego z zajmowanego przezeń stanowiska wchodzą w zakres art. 6 EKPC, o ile prawo krajowe wprost nie wyłącza w tym zakresie dostępu do sądu, a takie wyłączenie jest uzasadnione obiektywnymi względami interesu państwa. Trybunał dostrzegł, że teoretycznie skarżąca mogła zaskarżyć dekret prezydenta do sądu administracyjnego, ale sąd ten miał kompetencje jedynie do kontroli formalnej i nie mógł zbadać zasadności usunięcia z urzędu od strony merytorycznej. Co istotne, stwierdzając naruszenie art. 6 ust. 1 Konwencji, ETPC odwołał się także do rosnącego znaczenia dokumentów Rady Europy i Unii Europejskiej dotyczących konieczności zapewnienia odwoływanym prokuratorom sprawiedliwej procedury sądowej, niezależnej od władzy wykonawczej i ustawodawczej.

Po drugie, Trybunał orzekł także, że w sprawie doszło do naruszenia gwarancji wolności słowa. Raport ministra zawierający wniosek o odwołanie L. Kövesi odwoływał się szeroko do jej licznych wypowiedzi krytycznych pod adresem działań legislacyjnych rządu. Trybunał uznał, że skarżąca, jako naczelny prokurator Krajowego Biura Antykorupcyjnego, była uprawniona do zabierania głosu w sprawach dotyczących reform mogących negatywnie wpływać na niezależność sądownictwa oraz skuteczność zwalczania korupcji i robiła to w interesie publicznym. Trybunał przywołał w tym zakresie rekomendację Komitetu Ministrów Rady Europy z 2000 r., zgodnie z którą prokuratorzy powinni mieć prawo do uczestnictwa w debacie publicznej na tematy związane z wymiarem sprawiedliwości i ochroną praw człowieka. Wypowiedzi skarżącej nie stanowiły ataku personalnego, nie wykraczały poza granice ściśle profesjonalnej krytyki. Trybunał podkreślił, że odwołanie skarżącej zagrażało także niezależności

sądownictwa, gdyż w świetle standardów międzynarodowych niezależność sądów i prokuratorów są ze sobą powiązane. Zdaniem ETPC odwołanie skarżącej mogło także wywołać „efekt mrożący", zniechęcając innych prokuratorów oraz sędziów do zabierania głosu w debacie publicznej.

W związku z tym Trybunał jednomyślnie orzekł, że Rumunia naruszyła art. 6 ust. 1 i art. 10 EKPC.

Wyrok (Izby) z dnia 26 maja 2020 r. w sprawie *Koulias przeciwko Cyprowi* (skarga nr 48781/12)

Naruszenie art. 6 ust. 1 EKPC – prawo do rzetelnego procesu sądowego – gwarancja bezstronności sędziego – zatrudnienie syna sędziego w kancelarii reprezentującej jedną ze stron sporu, w którym orzekał

Skarżący jest cypryjskim politykiem, posłem do parlamentu. W 2006 r. w programie radiowym skrytykował innego polityka, który wytoczył przeciwko niemu powództwo o zniesławienie. Sprawa krajowa przeszła przez wszystkie instancje sądowe, aż w 2012 r. Sąd Najwyższy Cypru uznał powództwo. Następnie skarżący dowiedział się o tym, że w kancelarii reprezentującej powoda zatrudniony był syn jednego z sędziów SN. Sprawa przed ETPC dotyczyła w konsekwencji skargi na brak bezstronności sędziego cypryjskiego SN z uwagi na to, że jego syn pracował w kancelarii prawnej, której partner-założyciel reprezentował stronę powodową w ww. sprawie o zniesławienie.

Trybunał, powołując się na wcześniejsze orzecznictwo w sprawach cypryjskich, przychylił się do zarzutów skargi. Uznał, w szczególności, że jeżeli sędziowie nie wyłączają się automatycznie w takich okolicznościach, więzy krwi z pełnomocnikami muszą być ujawnione na początku postępowania. Tym bardziej, jeśli w państwach tak małych jak Cypr więzi w grupie prawników – która jest siłą rzeczy mniejsza – są dość prawdopodobne. Skarżący natomiast dowiedział się o związku między synem sędziego a kancelarią prawniczą reprezentującą stronę przeciwną dopiero po swej przegranej w postępowaniu apelacyjnym, gdy orzeczenie było prawomocne. Naruszono w ten sposób bezstronność, a wątpliwości skarżącego dotyczące braku uprzedzeń sędziego były obiektywnie uzasadnione.

Tym samym Trybunał orzekł jednomyślnie, że w sprawie miało miejsce naruszenie prawa skarżącego do rzetelnego procesu.

Nowe pytania prejudycjalne sądów administracyjnych

Postanowienie WSA w Szczecinie z dnia 18 czerwca 2020 r. w sprawie sygn. akt I SA/Sz 61/20

„Czy prawidłowe jest rozumienie przez organy krajowe definicji »trwałych użytków zielonych« - zamieszczonej w art. 2 lit. c) rozporządzenia Komisji (WE) nr 1120/2009 z dnia 29 października 2009 r. ustanawiającego szczegółowe zasady wdrażania systemu płatności jednolitej przewidzianego w tytule III rozporządzenia Rady (WE) nr 73/2009 ustanawiającego wspólne zasady dla systemów wsparcia bezpośredniego w ramach wspólnej polityki rolnej i ustanawiającego określone systemy wsparcia dla rolników (Dz.U.UE.L.2009.316.1) - w ten sposób, że naturalne okresowe zalewanie i podtopienia łąk oraz pastwisk położonych w strefie szczególnej ochrony przyrodniczej (obszar Natura 2000; Iński Park Krajobrazowy), powoduje podleganie tych gruntów tzw. »płodozmianowi« i skutkuje przerwaniem okresu pięciu lat (lub dłużej) niepodlegania temu »płodozmianowi«, co w konsekwencji stanowi także podstawę do pozbawienia lub ograniczenia płatności rolnośrodowiskowej rolnika, jak też dalsze konsekwencje finansowe związane z przerwaniem kontynuacji pięcioletniego okresu realizacji programu rolnośrodowiskowego?”.